

Čárky ve větě jednoduché: přívlástek, přístavek

BVG

Přívlástek

- Čárkou se **odděluje**, pokud jde o **přívlástek volný** (nezužuje význam řídicího podstatného jména, spíše ho vysvětluje či doplňuje a může se vynechat, aniž se změní smysl věty).
- Čárkou se **neodděluje přívlástek těsný** (zužuje nebo specifikuje význam řídicího podstatného jména, pokud by se vynechal, změnil by se smysl věty).

Přístavek

- Jeho funkcí je pojmenovat jiným způsobem totéž, co předcházející větný člen.
- Základem přístavkového spojení je nejčastěji podstatné jméno nebo zájmeno.
- Oddělujeme ho čárkou z obou stran. Pokud ale přístavek vyjadřuje funkci/titul/zaměstnání a následuje vlastní jméno osoby, pak přístavek čárkou **neoddělujeme**.

Jak přívlástek volný/těsný či přístavek určit ve větě?

- *Přineste si materiál potřebný k výrobě dřevěné loďky.* Jaký materiál? Ten, který je potřebný k výrobě loďky. Ne jakýkoliv materiál. Přívlástek tedy specifikuje slovo *materiál* a nelze ho z věty vypustit, protože by se změnila informace. Jde tím pádem o **přívlástek těsný**.
- *Nakladatelství Paseka, založené 9. prosince 1989, se inspirovalo dílem Josefa Váchala.* Jaké nakladatelství Paseka? Na tuto otázku nemá smysl odpovídat „to, které bylo založené 9. prosince 1989“, protože nakladatelství Paseka je jen jedno. Tím pádem víme, že informace o založení je jen doplňková. Jedná se tedy o **přívlástek volný**.
- *Marcela Velící, paní ředitelka, se rozzlobila.* Kdo se rozzlobil? Marcela Velící. Stejně tak můžeme na otázku odpovědět „paní ředitelka“. To znamená, že *Marcela Velící* a *paní ředitelka* označují tutéž osobu. Jedná se tedy o **přístavek**. A protože je ve větě **nejprve její jméno a pak až zaměstnání/funkce**, přístavek oddělíme čárkou. Srovnajte s následující větou.
- *Paní ředitelka Marcela Velící se rozzlobila.* Kdo se rozzlobil? Paní ředitelka. Stejně tak můžeme na otázku odpovědět „Marcela Velící“. To znamená, že *Marcela Velící* a *paní ředitelka* označují tutéž osobu. Jedná se opět o **přístavek**. A protože je ve větě **nejprve zaměstnání/funkce a pak až vlastní jméno**, přístavek neoddělíme čárkou.
- *Lidé žijící na vesnici jsou přívětivější.* Jací lidé jsou přívětivější? Ti, kteří žijí na vesnici. Ne všichni lidé. Přívlástek tedy specifikuje slovo *lidé* a nelze ho z věty vypustit, protože by se změnila informace. Jde tím pádem o **přívlástek těsný**.
- *Koloseum, vystavěné v letech 70–80 n. l., je dosud ikonou římské architektury.* Jaké Koloseum je ikonou římské architektury? Na tuto otázku opět nemá smysl odpovídat „to, které bylo vystavěné v letech 70–80 n. l.“, protože římské Koloseum je jen jedno. Tím pádem víme, že informace o založení je jen doplňková. Jedná se tedy o **přívlástek volný**.
- *Slovesa, pátý slovní druh, se časují.* Co se časuje? Slovesa. Stejně tak můžeme na otázku odpovědět „pátý slovní druh“. To znamená, že *slovesa* a *pátý slovní druh* označují totéž. Jedná se tedy o **přístavek**. A protože zde není žádné vlastní jméno ani funkce/zaměstnání, oddělujeme přístavek čárkou z obou stran.
- *Jedná se o film natočený na motivy pohádky O Otesánkovi.* O jaký film se jedná? O ten, který byl natočený na motivy pohádky O Otesánkovi. Nejedná se o jakýkoliv film. Přívlástek tedy specifikuje slovo *film* a nelze ho z věty vypustit, protože by se změnila informace. Jde tím pádem o **přívlástek těsný**.

- *Všechny ženy, vdané či svobodné, se musely dostavit na úřad.* Jaké **všechny** ženy se musely dostavit na úřad? Na tuto otázku opět nemá smysl odpovídat „ty, kterou jsou vdané, i ty, které jsou svobodné“, protože všechny ženy jsou prostě všechny bez výjimky. Tím pádem víme, že informace o tom, jestli jsou svobodné či vdané, je navíc. Jedná se tedy o **přívlastek volný**.
- *Oběd uvařili oba, Kuba i Pepík.* Kdo uvařil oběd? Kuba i Pepík. Stejně tak můžeme na otázku odpovědět „oba“. To znamená, že *oba* a *Kuba i Pepík* označují tytéž osoby. Jedná se tedy o **přístavek**. A protože *oba* není funkce/zaměstnání, oddělujeme přístavek čárkou.

Shrnutí

- Pokud přívlastek rozvíjí podstatné jméno, které je v něčem **jedinečné** (*Koloseum, nakladatelství Paseka, Karel IV.*), pak se obvykle jedná o přívlastek **volný**, protože je informace doplňková. Naopak čím **obecnější podstatné jméno** přívlastek rozvíjí, tím spíš bude **těsný** (*žáci, materiál*).
- Na **přístavek** se ptáme **kdo, co (v různých pádech)**, kdežto na **přívlastek** se ptáme **jaký, který, čím**.